

Дробот С.А.

ОСОБЛИВОСТІ ТА УМОВИ ПРОЦЕСУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ

ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет», м. Дніпро

В роботі досліджено особливості та умови забезпечення економічної безпеки на рівні регіону. Виявлено базові принципи забезпечення соціально-економічної безпеки регіону, це а також функцій і складових економічної безпеки регіону (ЕБР) в тому числі екологоекономічна та енергоекономічна безпека і розроблено концепт-алгоритм функціональної діагностики для оцінювання рівня економічної безпеки регіону. Сформовано підхід до виявлення погроз економічної безпеки. Надано етапи формування концепції соціально-економічної безпеки регіонів.

Ключові слова: економічна безпека, екологоекономічна безпека, енергоекономічна безпека, регіон, соціально-економічна безпека.

Постановка проблеми

Становище енергоекономічної безпеки України в цілому знаходиться у тісній залежності з забезпеченням стійкого розвитку всіх її регіонів. Серйозне протистояння економічному відродженню України та її регіонів і загрозу їх економічної та екологоекономічної безпеки становить втрата загальнопочинаючих орієнтирів та ідеалів. Загрози національної та регіональної безпеки не виникає одночасно і не має загальної основи. Їх джерелом являються регіони. Саме тому особливої уваги у контексті розглянутої проблеми – енергоекономічна безпека промислових регіонів України, заслуговує подолання замкнутості та відособленості регіонів. Як відмічено у роботі [1, с.43] в економічній науці сьогодні існує ще менша визначеність поняття «економічна безпека регіону», ніж «економічна безпека держави». З однієї сторони, забезпечення економічної безпеки регіонів (ЕБР) передбачає інтеграцію регіональною економікою держави, з іншої – збереження регіональної незалежності.

Досягненню соціально-еколого-економічної безпеки, в тому числі з важливої складової – енергоекологічній безпеці на регіональному рівні, як, власне, і на рівні державному, перешкоджає низку змінних проблем, які у практичній діяльності, класифікуються як загрози економічної безпеки. На думку автора, проблема заключається у тому, що енергоекономічній безпеці у сукупності з екологоекономічною безпекою, загрожує сьогодні не тільки правова нерішучість багатьох питань, неврегульованість взаємозв'язків регіонів (в т.ч. у контексті про-

цесу децентралізації) з центральними органами виконавчої влади, руйнування науково-технічного потенціалу, відсутність чіткої системи охорони навколишнього середовища, телізація економіки, зростання економічної злочинності, низька професійна компетенція управлінських кадрів регіональних органів влади, головне – відсутність пріоритетів в їх соціально-еколого-економічному розвитку.

Розгляд теоретико-математичних аспектів енерго-екологічної безпеки промислових регіонів України являється актуальним та зумовило вибір автором напряму дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблеми енергоекономічної безпеки регіонів розглядаються у трудах зарубіжних і вітчизняних вчених. Серед досліджень слід виділити праці – А.В. Козаченко, В.П. Пономарьов та О.М. Ляшенко [1], С.В. Кавун [2], Я.А. Жалило [3], И.М. Мазур [4], В.Г. Андрійчука [5], В.Г. Дерзкого [6], Н.В. Куркина [7], О.И. Черняк [8], А.К. Шидловського [9], В.О. Бараніка [10] та ін.

Постановка завдання

Дослідження виявляє особливості економічної безпеки регіонів і виявлення основних напрямлень формування концепції економічної безпеки за її базовими складовими.

Виклад основного матеріалу

Сучасні умови розвитку економіки держави та її регіонів характеризуються невизначеністю та наявністю дестабілізуючих факторів розвитку. В результаті нестабільність умов зовнішнього середовища та виникнення екстремаль-

них умов функціонування підприємства – суб'єкти господарського комплексу регіонів змушені виживати та чинити опір негативному впливу. Такий вплив, як правило, становить загрозу руйнування ресурсного потенціалу суб'єктів господарсько-промислового комплексу регіону, збільшує ризики управлінських рішень і тому становить собою загрози втрати підприємствами регіону економічної безпеки [11, с.126].

Несвоєчасне усунення проблем енергоекономічної безпеки на рівні регіонів може спричинити негативні наслідки для підприємств регіону, а також у масштабах всієї економіки України. Тому, на наш погляд, у сучасних умовах господарювання забезпечення економічної безпеки підприємств регіону є першою передумовою для забезпечення економічної, екологічної, енергетичної безпеки суб'єктів регіонального економічного рівня.

Це потребує створення відповідної ефективної системи безпеки підприємств – суб'єктів господарського комплексу регіонів України, першочерговим завданням є своєчасне оцінювання, аналіз та моделювання економічної, екологоекономічної та енергоекономічної безпеки підприємств господарського та інфраструктурного комплексів регіону в умовах невизначеності мезо- і макроекономіки.

Недостатньо вивчено питання кількісної оцінки і аналізу у комплексі економічної безпеки регіонів (особливо в частині енергоекономічної і екологоекономічної безпеки промислових та старопромислових регіонів України – Дніпропетровської, Донецької, Запорізької, Луганської, Полтавської, Сумської та Харківської областей, а також Київської області разом з м. Київ), що у свою чергу являється перешкодою своєчасному попередженню кризових явищ на мікро-, мезо-

і макrorівнях.

Якщо розглядати проблеми екологоекономічної та енергоекономічної безпеки промислових підприємств – суб'єктів господарського комплексу регіону, то аналіз існуючих підходів і модель оцінювання економічної безпеки підприємства дозволив виявити певні їх недоліки, які роблять їх в цілому неефективними відносно рішення цієї проблеми. Так, один з основних недоліків, на які вказують автори дослідження [2, с.98-99; 7, с.101-103; 11, с.126], є здійснення оцінювань економічної безпеки на основі одночасного аналізу всіх напрямів функціонування промислового підприємства, що є проблемним, оскільки передбачає збір великої кількості як статичної так і експертної інформації. Це суттєвим чином відображається на формуванні системи показників оцінювань економічної безпеки підприємства.

На рівні регіонального промислово-господарського комплексу дана проблема обростає необхідністю здійснення збору, оброблення, аналізу значно більшого об'єму інформації. При цьому, внаслідок різного розуміння сутності безпеки, існує низка систем показників оцінювання економічної безпеки для рівнів – підприємств, регіону, які нерідко являються взаємовиключними. Крім того, за більшістю підходів відображене не в повному об'ємі, питання обґрунтування моделей оцінювання економічної безпеки підприємств, які входять у господарсько-промисловий комплекс регіонів з точки зору економіко-математичного моделювання.

Основним принципом виживання більшості промислових підприємств, які здійснюють свою діяльність у рамках господарсько-промислового комплексу регіону та умовах розвитку економіки є забезпечення їх без-

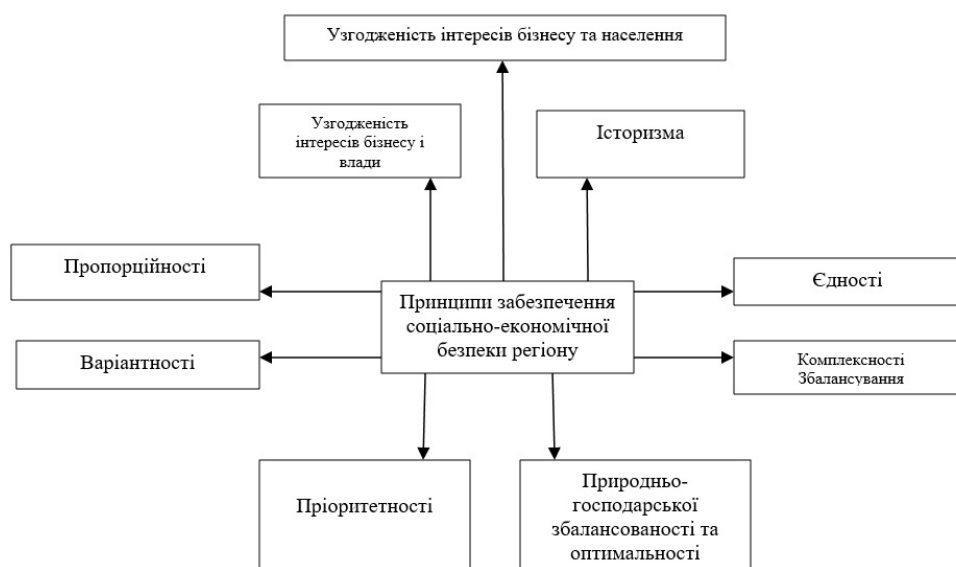

Рис. 1. Принципи забезпечення соціально-економічної безпеки регіону

перервного розвитку інноваційно-маркетингових принципах, що дає змогу функціонувати у повністю конкурентному середовищі. У якості головного критерію виступає економічна безпека, яка включає базові функціональні компоненти: соціально-економічну, екологоекономічну та енергоекономічну безпеку.

Для того, щоб забезпечувати соціально-економічну безпеку регіону, необхідно, на думку професора А. В. Козаченко [1, с.47], дотримуватися наступних принципів (рис. 1).

На думку професора Я.А. Жаліло, безпека – це захист від небажаних, шкідливих для нормального функціонування системи впливів та їх наслідків. Безпека в цьому випадку у декількох напрямках [3, с.18]. Є.А. Воробйов розуміє під економічною безпекою сталість соціально-економічної системи, можливість її до саморозвитку та взаємодії в умовах глобалізації господарсь-

кого життя [12, с.163].

Для рівня промислового регіону пропонується: економічна безпека – це стан ефективного використання його ресурсів, комплексного потенціалу та існуючих можливостей, здатних забезпечити попередження внутрішніх і зовнішніх загроз та його тривале виживання, яке забезпечує стійкий розвиток його суб'єктів-підприємств на ринку у відповідності з обраною місією. Необхідність постійної підтримки економічної безпеки обумовлена об'єктивною наявністю для кожного підприємства – суб'єкта господарсько-промислового комплексу регіону, задача з забезпечення стабільності функціонування та досягнення головних цілей діяльності.

На рис. 2 надано концепт-алгоритм виконання функціональної діагностики на рівні суб'єктів регіону для підтримки необхідного рівня економічної безпеки за базовими функці-

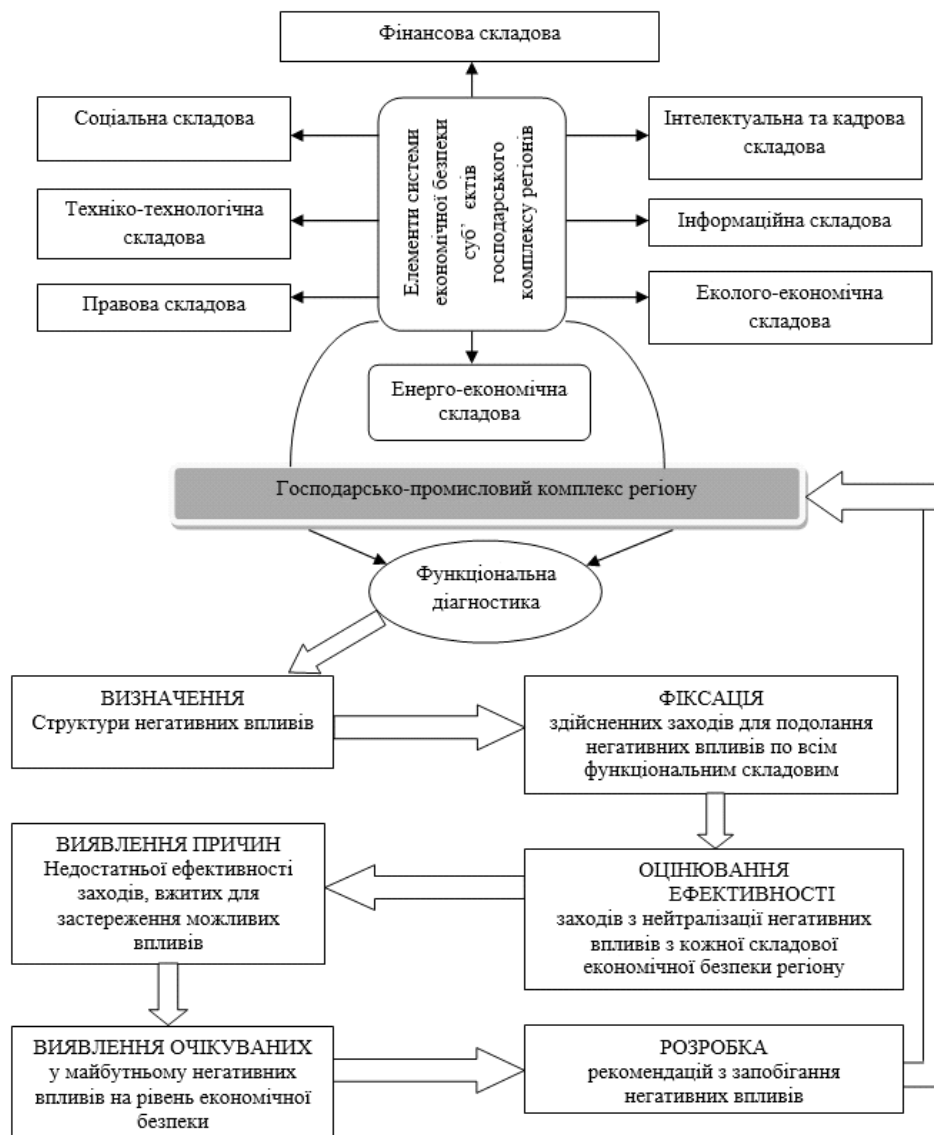

Рис. 2. Функціональні складові ЕБР у рамках концепт-алгоритму функціональної діагностики для оцінювання рівня ЕБ регіону

ональними компонентами.

Як визначають автори дослідження [11, с.128], практика оцінювання економічної безпеки, що склалася для різноманітних рівнів економічної системи (мікро-, мезо-, макро-) підтверджує доцільність оцінювання шляхом зважування та підсумовування окремих функціональних критеріїв, які розраховуються за допомогою порівняння можливої величини збитку підприємству-суб'єкта господарсько-промислового комплексу регіону та ефективності заходів з його запобігання.

Сукупність критеріїв економічної безпеки господарсько-промислового комплексу регіону можна розрахувати за формулою

$$K_{\text{ЕБР}} = \sum_{i=1}^n K_i \times \sum_{j=1}^m d_j,$$

де $K_{\text{ЕБР}}$ – сукупний критерій економічної безпеки регіону (ЕБР); K_i – величина окремого критерію за i -функціональною складовою; d_j – питома вага значимості j -функціональної підсистеми у рамках елементів системи ЕБР.

В цілях розрахунку ЕБР, оцінювання рівня економічної безпеки з кожного підприємства-суб'єкта господарсько-промислового комплексу регіону здійснюється шляхом порівняння розрахованих значень з реальними величинами цього показника за аналізованим суб'єктом регіону та аналогічними суб'єктами господарсько-промислового комплексу регіону. Ефективність системи безпеки також може оцінюватися за допомогою індикатора економіко-, еколого-, енергостабільності як суб'єкта господарської діяльності регіону так і розрахованого підсумкового індикатора за складовими ЕБР. Він визначається на основі даних про зростання середнього значення щоденного прибутку підприємства, як суб'єкт господарсько-промислового комплексу регіону.

Як вказує професор А. В. Козаченко, реалізація робіт за основними напрямками соціально-економічної безпеки регіону повинен передувати комплекс заходів з оцінювання досягнутого рівня безпеки, здійснювати який можливо за допомогою моніторингу. Моніторинг – це інформаційно-аналітична постійно-діюча система нагляду за динамікою показників, яка характеризує соціально-економічну, еколого-економічну та енерго-економічну безпеку регіону [1, с.56]. Далі, результати моніторингу ЕБР застосовуються для прогнозування ситуації в регіоні (економічної, фінансової, техніко-технологічної, економічної, енерго-економічної, соціальної та ін.), для управління і при розробці механізму усунення загроз з метою укріплення ЕБР, який повинен включати критерії та параметри, порогові значення показників-індикаторів економічних, екологічних, соціальних, інвестиційних

процесів у рамках регіону. При цьому кожні напрями забезпечення ЕБР повинні бути надані відносними величинами, тому для них можуть бути визначені критичні порогові значення [1, с.58].

Основні напрями та найбільш значимі показники оцінювання саме соціально-економічної безпеки регіону, продовження у роботі [1, с.58-60] надані у табл. 1.

Запропонована система показників може бути використана для отримання формалізованого оцінювання за основними напрямками забезпечення соціально-економічної безпеки регіону. Для формалізації може бути використаний таксонометричний метод або метод відстані. Однак, для того щоб отримати сукупний прогноз соціально-економічної безпеки регіону, про яку йшла мова у рамках формування концепції соціально-економічної безпеки регіону, необхідно виконати розрахунок величини регіонального валового продукту та зіставити її розмір з тією сумою коштів, яка необхідна для забезпечення соціально-економічної безпеки регіону [1, с.61].

У вітчизняній економічній науці роблять перші спроби вирішення даної проблеми, однак однозначні результати поки що не отримані. Проблематичність вирішення такої задачі полягає у тому, що, по-перше, не вироблена єдина методика розрахунку регіонального валового продукту, по-друге, немає чіткого обґрунтування суми коштів, яка потрібна для забезпечення соціально-економічної безпеки регіону. Усунення даних проблем повинні бути присвячені дослідження в області забезпечення соціально-економічної безпеки регіону.

Як уже вище зазначалося, досягненню ЕБР, в тому числі за найважливішими складовими – соціально-економічною, еколого-економічною, енергоекономічною безпекою на регіональному рівні заважає низка значимих проблем у діяльності промислових регіонів України, які необхідно класифікувати як стратегічні загрози економічної безпеки регіону. Графічна інтерпретація основних загроз ЕБР наведена на рис. 3.

Найбільш значимі загрози регіональної соціально-економічної безпеки, за думкою авторів роботи [1] носять фінансовий, законодавчо-правовий та соціальний характер. Кожен з видів загроз розглядається у сукупності факторів, які мають різноманітну природу. Природа факторів може бути об'єктивною та суб'єктивною, інераціональною та антропогенною, різноманітною за часовими параметрами. При цьому, як відмічає В. П. Пономарьов, кожен фактор може бути наділений різноманітними природними рисами [1, с.46].

Також необхідно враховувати, що серед загального числа загроз, які виділені вченими

Національного інституту стратегічних досліджень України [3], більш за все заважають збереженню суверенітету та територіальної цілісності нашої держави: активізація сепаратистського руху в окремих регіонах, міжконфесійні та міжетнічні конфлікти, деіндустріалізація промислового ком-

плексу України, а також міжрегіональні диспропорції у економічному розвитку та життєвому рівні, посилення неконтрольованих міграційних процесів.

До причин кризисного стану у регіонах, які через масштаб розповсюдження та ступінь не-

Таблиця 1

Основні напрями та показники оцінювання соціально-економічної безпеки регіону

№ п/п	Напрямок	Показники оцінювання соціально-економічної безпеки регіону
1	2	3
1	Рівень бідності та безробіття у регіоні	Чисельність населення з доходами прожиткового мінімуму, % до загальної чисельності населення. Співвідношення грошових доходів 10% найбільше та 10% найменше забезпеченого населення. Безробітні, які мають статус у службі зайнятості на кінець періоду, % від економічно активного населення. Середній розмір пенсії в місяць з урахуванням компенсаційних виплат, грн. Вартість споживчої корзини, грн.
2	Якість життя	Витрати на охорону здоров'я на душу населення, % до ВВП. Кількість психологічних патологій на 1000 досліджуваних одиниць, витрати на культуру на душу населення, % до ВВП. Забезпеченість населення житлом, загальна площа, м ² /ос. Ведення у дію житлових будинків Щільність викидів шкідливих речовин у атмосферу, т/км ² . Питомі збори забруднених стічних вод, т/км ² . Споживання основних продуктів харчування на душу населення за рік, т: м'яси продукти, молочні продукти, ; яйця, шт.; хлібобулочні вироби. Кількість злочинів на 1000 осіб населення. Тривалість життя, років.
3	Демографічна складова соціально-економічної безпеки регіону	Природний приріст населення, чол. на 1000 населення. Народжуваність, ос. на 1000 населення. Смертність, ос. на 1000 населення. Дитяча смертність, ос. на 1000 населення.
4	Здатність економіки регіону до стійкого росту	Об'єм ВВП у текучих цінах на душу населення. Темпи зростання ВВП до відповідного періоду минулого року, %. Індекс-дефлятор ВВП до відповідного періоду минулого року. Індекс фізичного об'єму промисловості до відповідного періоду минулого року. Індекс фізичного об'єму продукції сільського господарства, % відповідний періоду минулого року. Об'єм роздрібного товарообігу до ВВП, %. Частка регіонального бюджету у державному. Інвестиційний капітал, % до ВВП. Частка регіону у промисловому виробництві держави, у тому числі вугільнодобувної промисловості. Частка нових видів продукції в загальному обсязі випуску.
5	Стійкість фінансової системи регіону	Дефіцит регіонального бюджету, % до ВВП. Доходна частина регіонального бюджету (фактичне виконання), % до ВВП. Видаткова частина регіонального бюджету, % до ВВП. Індекс споживчих цін, %. Грошова маса, % до ВВП. Об'єм внутрішнього боргу, % до ВВП. Об'єм зовнішнього боргу, % до ВВП. Об'єм іноземної валюти у готівковій формі, % до об'єму готівки, грн.
6	Підтримка наукового потенціалу регіону	Асигнування на розвиток науки, % до ВВП на душу населення. Частка осіб з вищою освітою на 1000 ос. Кількість студентів на 1000 ос. Чисельність працюючих в науці від усього зайнятого населення, %. Витрати на освіту.

Продовження таблиці 1

1	2	3
7	Залежність економіки регіону від імпорту найважливіших видів продукції	Ставлення імпорту до експорту, %. Частка імпорту у внутрішньому споживанні населення, %, у тому числі продовольства. Частка імпорту: – м'ясні продукти від усього імпорту продовольства; – молочні продукти від усього імпорту продовольства; – рослинної олії від усього імпорту продовольства. Частка імпорту у споживанні: – молочних продуктів; – м'ясних продуктів; – рослинної олії.
8	Взаємовідносини регіону з державами СНД та далеким зарубіжжя	Експорт у СНД, % до загального об'єму експорту. Імпорт з СНД, % до загального об'єму імпорту. Об'єм іноземних інвестицій у економіку держав-учасників СНД. Об'єм іноземних інвестицій у економіку регіону, % до відповідного періоду.

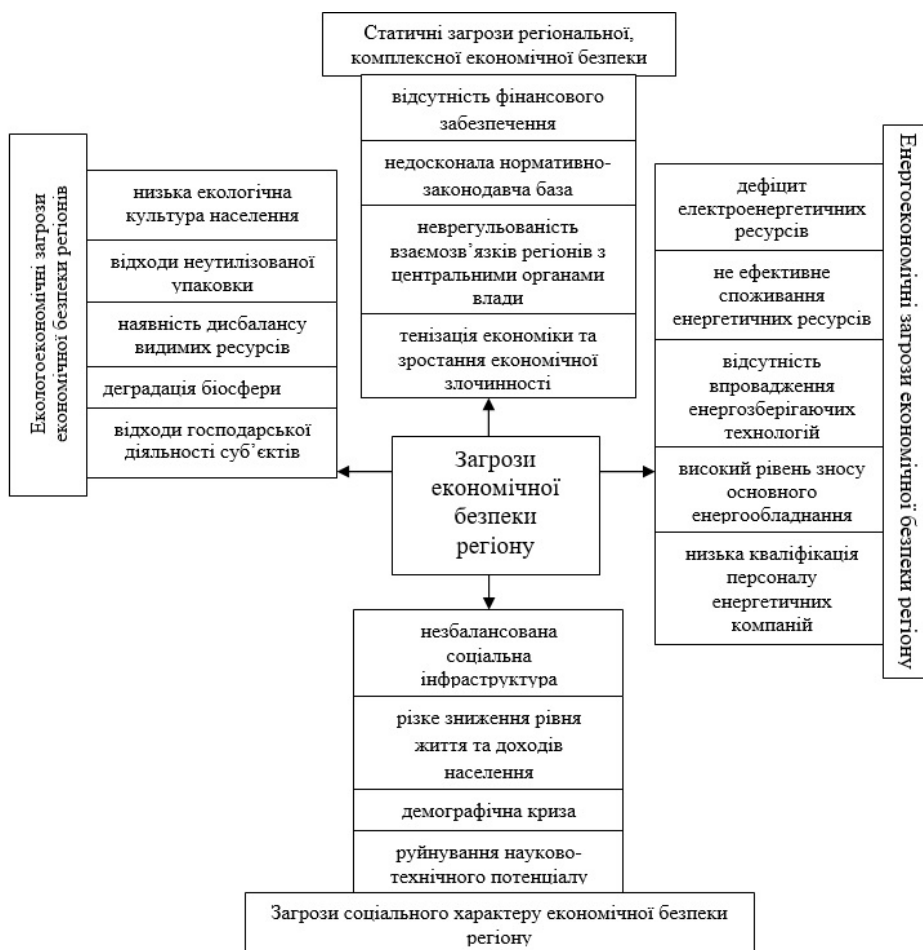

Рис. 3. Загрози економічній безпеці регіону

гативності соціальних наслідків загрожує як національній так і регіональній безпеці, також слід віднести:

- збільшення числа депресивних регіонів;
- високий конфліктний потенціал у низці промислових регіонів (в основному, в яких розміщені підприємства вугільної, хімічної, машинобудівної промисловості);
- посилення у регіонах негативних соціаль-

но-економічних та енергоекономічних наслідків структурної перебудови економіки;

- критичний стан невеликих міст і селищ, шахтарських поселень у регіонах закриття вугільних шахт, підприємств трубопровідної, хімічної промисловості та відсутність ефективних засобів з їх підтримки та відродженню.

Характеризуючи напрямлення забезпечення ЕБР необхідно підкреслити, що на фоні за-

гальної значущості всіх напрямів особливе місце займає, крім базових для конкретних регіонів соціально-економічних орієнтирів, екологічні та енергетичні орієнтири. При цьому, соціально-економічні орієнтири слід розглядати як систему, функціонування якої спрямовані на узгодження інтересів всіх учасників процесу регіонального розвитку. В праці [1, с.51] надані найбільш важливі соціально-економічні орієнтири розвитку регіону (табл. 2).

Основна мета соціально-економічних орієнтирів, поряд з екологічними та енергоекономічними орієнтирами, складається у формуванні обґрунтованих критеріїв шляху регіонального розвитку з урахуванням гармонізації та збалансованості інтересів усіх учасників цього процесу. До функцій соціально-економічних орієнтирів збалансованого розвитку регіону відносяться: оцінювальні, стратегічні, регульовані, обмежувальні, науково-рекомендаційні, творчо-орієнтувальні. На різних рівнях регіонального роз-

витку тісно переплітаються економічні, політичні, екологічні та інші інтереси, причому, на думку окремих вчених, чим вищий рівень регіонального розвитку, тим більше учасників вступає у процес, тим ширше коло інтересів [1, с.53; 8, с.121; 10, с.12].

Територіальні інтереси – це відношення між індивідуальними та соціальними групами з приводу забезпечення умов свого існування та розвитку на територіальній одиниці регіону. Суб'єктами галузевих інтересів виступають соціальні групи регіону та керівництва підприємств господарсько-промислового комплексу, взаємовідносини яких виникають з приводу забезпечення умов конкретного виробництва.

Забезпечення економічної безпеки регіону пов'язано з рішенням низки задач, що передбачає необхідність розробки відповідної концепції. У нашому випадку під концепцією ЕБР розуміють концентровану фірму наукового обґрунтування сукупності ідей, цілі способів забезпечення

Таблиця 2

Соціально-економічні орієнтири збалансованого розвитку регіону

Соціально-економічні орієнтири
Дотримання відтворювальних, функціональних, соціально-економічних та економіко-екологічних пропорцій
Дозвіл регіональних та міжрегіональних проблем
Забезпечення соціального розвитку, підвищення рівня та якості життя
Забезпечення оптимальної інфраструктури розвитку регіону за соціальним, економічним та інвестиційним параметром
Створення соціально-економічного середовища життєдіяльності населення та функціонування виробництва регіону
Використання економічних рычагів у керуванні регіональним розвитком

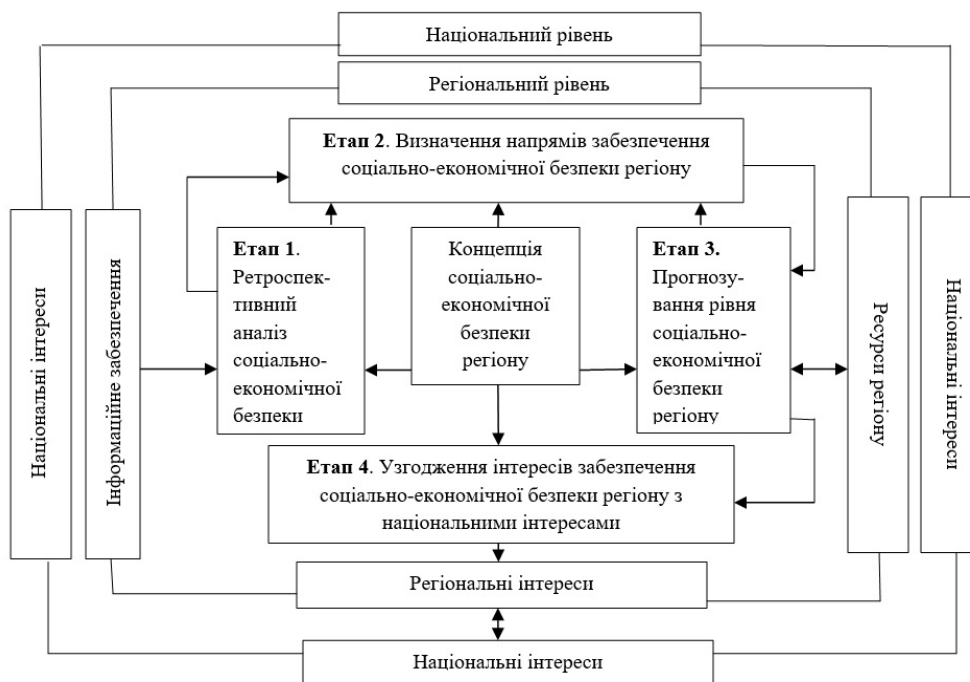

Рис. 4. Етапи формування концепції соціально-економічної безпеки регіону

економічної безпеки у контексті забезпечення соціально-економічної, еколого-економічної, енерго-економічної безпеки регіонів. Процес підготовки концепції ЕБР включає етапи: формування, взаємна згода, ранжування, наповнення кількісним змістом, уточнення та ідентифікація мети зі способами їх змісту. Етапи формування концепції ЕБР наведено на рис. 4 [1, с.55].

Ми згодні з точкою зору авторів робіт [2,3,4,6], що для забезпечення ЕБР, в тому числі важливих її складових: соціально-економічної, екологоекономічної та енергоекономічної безпеки регіону необхідний спеціальний інструментарій, використання якого дозволило б розроблювати та вибирати найбільш прийнятні варіанти забезпечення ЕБР з урахуванням особливостей та специфіки кожного регіону.

Висновки

В результаті здійсненого дослідження за оцінюванням впливу факторів ЕБР на економічний розвиток виявлені особливості формувань економічної безпеки за важливішими її складовими, зокрема: принципи забезпечення соціально-економічної безпеки; функціональні складові ЕБР в рамках концепт-алгоритму функціональної діагностики для оцінювання рівня ЕБР регіону; основні напрями та показники оцінювання СЕБР; базові загрози ЕБР; соціально-економічні орієнтири збалансованого розвитку регіону.

Також надані етапи формування концепції СЕБР регіону. Подальшим напрямом дослідження є розробка організаційно-економічного механізму екологоекономічної та енергоекономічної безпеки промислових регіонів України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Козаченко А.В., Пономарьов В.П., Ляшенко Е.М. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: монографія. – К.: Лібра, 2003. – 280 с.
2. Кавун С.В. Концептуальна модель системи економічної безпеки підприємства. – Харків: Економіка розвитку ХНЕУ, 2013. – С.97-101.
3. Жалило Я.А. Стратегія забезпечення економічної безпеки України. Пріоритети та проблеми імплементації // Стратегія національної безпеки України в контексті досвіду світової спільноти. – К.: Сапксанта, 2001. – С.141-149.
4. Мазур І.М. Організаційно-економічний механізм забезпечення енергетичної безпеки національної економіки: монографія. – Івано-Франківськ: НАІР, 2014. – 648 с.
5. Андрийчук В.Г. Енергетично-диверсифікаційні проблеми України та варіанти їх вирішення в умовах Євроінтеграційних процесів // Зовнішня торгівля: право та економіка – 2006. – № 4(27). – С.7-15.
6. Дерзкий В.Г. Реформування ринку у електроенергетиці України та централізування // Енергозбереження. Енер-

гетика. Енергоаудит. – 2012. – № 11. – С.13-29.

7. Куркин Н.В. Управління економічною безпекою розвитку підприємства: монографія. – Дніпропетровськ: АРТ-Прес, 2004. – 452 с.

8. Черняк О.І. Моделювання економічної безпеки на макро- і мезорівнях / В кн. Моделювання економічної безпеки: держави, регіону, підприємства. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2006. – 240 с.

9. Паливно-енергетичний комплекс України на порозі третього тисячоліття / За заг. ред А.К. Шидловського, М.П. Ковалка. – К.: УЕЗ, 2001. – 398 с.

10. Баранік В. О. Енергетична безпека: регіональний вісник [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.Db.niss.gov.ua/docs/energy/ENSecBal.pdf>

11. Храпкина В.В., Коломцева Г.О. Моделювання економічної безпеки підприємств в умовах нестабільної економічного середовища // Прометей: Регіон. зб. наук. пр. з економіки. – 2014. – Вип. 3 (45). – С.125-130.

12. Воробьов Е.А. Проблеми економічної безпеки у державах ринкової трансформації // Вісник ХДУ ім. Казаріна. Економічна серія. – 1999. – № 466. – С.162-166.

Надійшла до редакції 23.10.17
Рецензент: д.е.н., проф. Дубницький В.І.

ОСОБЕННОСТИ И УСЛОВИЯ ПРОЦЕССА ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ РЕГИОНА

Дробот С.А.

В работе исследованы особенности и условия обеспечения экономической безопасности на уровне региона. Выявлены базовые принципы обеспечения социально-экономической безопасности региона, а также функции и составляющие экономической безопасности (ЭБР), в том числе экологоэкономическая и энерго-экономическая безопасность и разработан концепт-алгоритм функциональной диагностики для оценки уровня экономической безопасности региона. Сформирован подход к выявлению угроз экономической безопасности. Представлены этапы формирования концепции социально-экономической безопасности регионов.

Ключевые слова: экономическая безопасность, экологоэкономическая безопасность, энергоэкономическая безопасность, регион, социально-экономическая безопасность.

FEATURES AND CONDITIONS OF THE PROCESS OF ENSURING THE ECONOMIC SECURITY OF THE REGION

Drobot S.A.

In this paper, the features and conditions for ensuring economic security at the regional level are explored. The basic principles of ensuring the social and economic security of the region, as well as the functions and components of economic security (EIB), including environmental economical and energy-economic security, have been identified and a conceptual algorithm for functional diagnostics has been developed to assess the level of economic security in the region. An approach to identifying threats to economic security has been formed. The stages of formation of the concept of social and economic security of the regions are presented.

Keywords: economic security, ecological and economic security, energy-economic security, region, socio-economic security.